

Gücümüz ədalətli olmağımızdadır

Azərbaycanın global gündəmə təsir imkanları beynəlxalq auditoriyanın diqqət mərkəzindədir

Çin telekanalı əməkdaşının müsahibə zamanı Azərbaycan liderinə verdiyi suallarda toxunduğu mövzular Prezident İlham Əliyevin fikir və qənaətlərinin hansı səviyyədə dəyərləndirilməsi ilə bağlı idi. Sualların mövzularına diqqət yetirək: Çoxqütblü dünya, Çinin dünyadakı yeri və rolu, Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı, Çinin iqtisadiyyatı, global iqlim dəyişikliyi və yaxınlaşan ekoloji fəlakətin önənlənməsi, "yaşıl gündəm", Vaşinqtonda administrasiya dəyişikliyi və Donald Trampın hakimiyyətə gəlməsi, Çin-ABŞ münasibətləri, global ticarət yolları və s. Bu mövzulara nöinki münasibət bildirən, eyni zamanda fikirlərinə Çin kimi ölkədə diqqətlə önəm verilən siyasi liderin təmsil etdiyi Azərbaycan dünya birliyinin sadə üzvlərindən ola bilməz. Əgər Çinin ictimai rəyi üçün Azərbaycanın liderinin Pekinin iqtisadi vəziyyəti barədə fikirləri bu qədər önəmlidirsə, bu həm də dövlətimizin və xalqımızın beynəlxalq aləmdəki yeri və nüfuzunun göstəricisidir.

Hələ ermənipərəstliyi ilə seçilən və Azərbaycana qarşı qərəzli mövqeyi ilə hətta sırası azərbaycanlının hiddətinə səbəb olan Bayden administrasiyasının hakimiyyəti dövründə, bir çox dövlət başçısının Donald Trampın qələbə ehtimalına dair fikir bildirməyə risk etməsi reallığında Prezident İlham Əliyevin qəti mövqə sərgiləməsi uzaq Çin auditoriyanının diqqətindən yayımmayıb.

Çinin aparıcı telekanallarından birinin Azərbaycanın xarici siyasətini "proaktiv" kimi qiymətləndirməsi rəsmi Bakının beynəlxalq aləmdəki rolunun regiondan uzaq Çində də marağa səbəb olduğunu göstərir. Bakının bir tərəfdən Çinlə dərindən iqtisadi əməkdaşlığı, digər tərəfdən Cənubi Qafqaz vasitəsilə türk dünyasının iqtisadi və siyasi birliyinə nail olma yolundakı təşəbbüsləri, eyni zamanda müsəlman dünyası ilə önənlə münasibətlər fonunda Avropa Birliyinin 10 dövləti ilə əlaqələri strateji səviyyəyə qaldırması mövzuları sözlükdən müsahibədə toxunulan məsələlərin bir qismini təşkil edir.

Həqiqətən də, Azərbaycanın bu yaxınlarda islam dünyasının nüfuzlu və elitar birliyi - D-8-ə üzv qəbul edilməsi, eyni zamanda qaradaşlıq bağlarına əsaslanan türk birliyindəki əlahiddə rolu, iqtisadi sahədə sərmayə cəlb edən dövlətdən sərmayə yatıran statusuna keçid etməsi, Avropanın enerji təhlükəsizliyi arxitekturasındakı artan rolu, dənizə çıxışın neokolonializmdən azad olunması mübarizəsinə verdiyi mənəvi dəstək, xalqımıza qarşı qərəz və düşmən mövqeyində durmuş Ermənistan və onun havadarları ilə uğurlu mübarizəsi, dünyanın ikinci ən böyük beynəlxalq təşkilatı olan Qoşulmama Hərəkatı kimi iri platformada söz sahibi olması Azərbaycan barədə dünya ictimaiyyətində formalaşan rəyin əsasını təşkil edən mühüm faktorlardır.

Bütün bunlar Prezident İlham Əliyevin məharətlə həyata keçirdiyi diplomatiyanın nəticələridir və bu baxımdan Azərbaycan liderinə olan beynəlxalq maraq təsadüfi sayılmamalıdır.

Azərbaycan ilə Serbiya yaxın dost və etibarlı strateji tərəfdaşdılar

Serbiya Respublikasının Prezidenti zati-aliləri cənab Aleksandar Vuçiçə

Hörmətli cənab Prezident!

Serbiya Respublikasının milli bayramı münasibətilə Sizə və Sizin simanızda bütün xalqımıza öz adımdan və Azərbaycan xalqı adından ən səmimi təbriklərimi və xoş arzularımı çatdırıram.

Azərbaycan ilə Serbiya uzun illərdən bəri yaxın dost və etibarlı strateji tərəfdaşdılar. Yüksək səviyyəli siyasi dialoqumuz və yeni məzmunla zənginləşən əməkdaşlığımız xalqlarımızın və ölkələrimizin rifahına töhfələr verməklə yanaşı, Qafqaz və Balkan regionları arasında əməkdaşlığın inkişafı baxımından mühüm rol oynayır. Tərəfdaşlığımızın prioritet istiqamətlərindən olan enerji sektorunda uğurlu işbirliyimiz Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təminatına öz müsbət təsirini göstərir.

Eyni zamanda beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində səmərəli əməkdaşlığımız və qarşılıqlı dəstəyimiz məmnunluq doğurur. Mövcud imkanlardan istifadə edərək dövlətlərarası münasibətlərimizin daha da inkişafına, çoxşaxəli əməkdaşlığımızın dərinləşməsinə nail ola bilərik.

Əminəm ki, Azərbaycan ilə Serbiya arasında önənlə dostluq əlaqələri, həm ikitərəfli, həm də çoxtərəfli əsasda qarşılıqlı fəaliyyətimiz xalqlarımızın mənafelərinə uyğun olaraq birgə söylərimizlə bundan sonra da genişlənəcək, strateji tərəfdaşlığımız daha da möhkəmlənəcəkdir.

Bu bayram günündə Sizə möhkəm cansağlığı, xoşbəxtlik, işlərinizdə uğurlar, dost Serbiya xalqına daim əmin-amanlıq və firavanlıq diləyirəm.

Hörmətlə,

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Baki şəhəri, 12 fevral 2025-ci il

İş və istirahət günlərinin yerləri dəyişdirilib

Baş nazir Əli Əsədov iş və istirahət günlərinin yerlərinin dəyişdirilməsi ilə bağlı Qərar imzalayıb. AZƏRTAC xəbər verir ki, Qərara əsasən, iş və istirahət günlərinin ardıcılığını təmin etmək məqsədilə 2025-ci il 27 və 28 mart iş günləri ilə müvafiq olaraq 10 mart və 1 aprel istirahət günlərinin yerləri dəyişdirilib.

Azərbaycan-Çin münasibətləri möhkəm siyasi təmələ əsaslanır

2024-cü ildə Azərbaycan və Çin münasibətlərini keyfiyyətə yeni mərhələyə, rəsmi olaraq strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə qaldırdılar. Prezident İlham Əliyevin sözləri ilə ifadə etsək, "Strateji tərəfdaşlıq çox yüksək səviyyəli qarşılıqlı etimad, əməkdaşlıq deməkdir və müxtəlif beynəlxalq təşkilatlara qoşulma məsələsi daxil olmaqla Çin ilə tərəfdaşlığımızın genişləndirilməsini arzulayırıq".

Xarici siyasətdə şəxsləndirməyə üstünlük verən Azərbaycanın ümumilikdə 22 dövlətlə, o cümlədən Avropa İttifaqının səviyyəsinə qaldırıldı. Prezident İlham Əliyevin sözləri ilə ifadə etsək, "Strateji tərəfdaşlıq çox yüksək səviyyəli qarşılıqlı etimad, əməkdaşlıq deməkdir və müxtəlif beynəlxalq təşkilatlara qoşulma məsələsi daxil olmaqla Çin ilə tərəfdaşlığımızın genişləndirilməsini arzulayırıq".

Üçüncü artıqdır

Bu gün Ermənistan tərəfindən sərhədlərin delimitasiya-demarkasiyasının qarşısının alınması sülh prosesinə ciddi ziyan vurur. Halbuki sülhün təmin olunması üçün indiki məqamda yeganə şort sərhədlərin müəyyənləşdirilməsi və daha sonra kommunikasiya xətlərinin açılmasıdır. Başqa sözlə sülh müqaviləsinin imzalanması və Cənubi Qafqazda uzunmüddətli sülhün bərqərar olması üçün sərhəd probleminin həlli vacib və labüddür.

Yeri gəlmişkən qeyd edək ki, fevralın 14-də Baş nazirin müavini Şahin Mustafayev və Ermənistan Respublikasının Baş nazirinin müavini Mher Qriqoryanın sədrliyi ilə Azərbaycan Respublikası ilə Ermənistan Respublikası arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası üzrə Dövlət Komissiyası və Ermənistan Respublikası ilə Azərbaycan Respublikası arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası üzrə Komissiya çərçivəsində videokonfrans formatında işçi görüşü keçirilib. Görüşdə tərəflər delimitasiya işlərinin həyata keçirilməsi üçün tələb olunan təlimat layihələrini müzakirə edib, həmçinin komissiyaların növbəti oyanı görüşünün təşkili ilə bağlı məsələlər üzrə fikir mübadiləsi aparıblar. Tərəflər növbəti görüşün tarixini və yerini işçi qaydada müəyyən etmək barədə razılığa gəliblər.

"Humanitar terrorçu"

USAID-in ötən il müxtəlif ölkələrdə media orqanlarına ayırdığı vəsaitin məbləği də təşkilatın riyakar məqsədini bir daha aydın göstərir. Təsisatın müxtəlif adlar altında pul ayırdığı proqramlar arasında nüfuzlu media qurumlarının maliyyəyə təminatı diqqət cəlb edir. Belə ki, təşkilata ayrılan məbləğdən USAID-in "The New York Times"ə 3,1 milyon dollar, "Politico"ya 8 milyon dollar, "Associated Press"ə 19 milyon dollar, BBC-yə 2,6 milyon funt sterlin, "Reuters"ə 9 milyon dollar, "Frans-Press"ə 447 min dollar ayırdığı məlum olub. Təbii ki, məqsəd müxtəlif ölkələrə öləyhinə qarayaxma kampaniyalarının aparılması, sifarişli yazıların yayımlanması, milli hökumətlərə təzyiqləri artırmaq olub. USAID bu yolla dünyanın müxtəlif yerlərində 700-dən artıq media orqanını, 300-ə yaxın media sahəsində çalışan QHT-ni və 6 mindən çox jurnalisti maliyyələşdirib.

Ədliyyə naziri Şirvan şəhərində vətəndaşların müraciətlərini dinləyib

Ədliyyə naziri Fərid Əhmədov fevralın 14-də Şirvan şəhərində vətəndaşları qəbul edib.

Bu barədə AZƏRTAC-a Ədliyyə Nazirliyinin Mətbuat xidmətindən məlumat verilib. Bildirilib ki, qəbuldan əvvəl nazir Ümummilli Lider Heydər Əliyevin abidəsini ziyarət edib və öünə gül dəstəsi qoyub.

Qəbulda Şirvan, Hacıqabul, Sabirabad və Salyan rayon sakinlərinin ədliyyə fəaliyyəti ilə bağlı müraciətləri dinlənilib. Vətəndaşların müraciətlərində qaldırılan məsələlərin bir qismi yerində müsbət həllini tapıb. Əlavə araşdırma tələb edən digər müraciətlərə isə müvafiq qanunvericiliyin tələblərinə uyğun şəkildə baxılması ilə bağlı nazir-

liyin aidiyyəti struktur bölmələrinin rəhbər şəxslərinə müvafiq tapşırıqlar verilib.

Qeyd edək ki, qəbul mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının digər idarəetmə qurumlarının

rəhbərləri tərəfindən şəhər və rayonlarda vətəndaşların qəbulu cədvəlinə əsasən həyata keçirilib.

Femida Könüllülərinin I Ümumrespublika Forumu keçirilib

Fevralın 15-də "Femida Könüllüləri" Təşkilatı və Azərbaycan Könüllü Təşkilatları İttifaqının birgə təşkilatçılığı ilə Femida Könüllülərinin I Ümumrespublika Forumu keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbir Dövlət himninin səsləndirilməsi və ərazi bütövlüyümüzü, suverenliyimizi naminə canından keçən qəhrəmanların əziz xatirəsinin bir doqulmuş sükuta yad edilməsi ilə başlayıb. Daha sonra "Femida Könüllüləri" Təşkilatının bir illiyinə həsr olunmuş videoçarx nümayiş etdirilib.

Forumda çıxış edən Ali Məhkəmənin sədr müavini Çingiz Əsgərov Ali Məhkəmənin təşəbbüsü ilə yaradılan "Femida Könüllüləri" Təşkilatının sıralarına hazırda 500-dən çox könüllünün qoşulduğunu diqqətə çatdırıb:

"Bu, ali təhsil müəssisələrinə, hüquq fakültələrinə böyük dəstəkdir. Könüllülük fəaliyyəti hüquq fakültələrindəki təcrübəyə töhfə kimi qiymətləndirilməlidir. Hesab edirik ki, bu, gənc hüquqşünasların daha təcrübəli, daha praktikaya yaxın biliklərlə ali təhsil müəssisələrini bitirməsinə gətirib çıxarmalıdır. Ona görə də təşkilatın fəaliyyəti yüksək qiymətləndirilməlidir. Bir il ərzində göstərilən fəaliyyət öz müsbət nəticələrini verib və əminəm ki, bu daha da yaxşı olacaq. Məlumdur ki, bu il Prezident İlham Əliyev tərəfindən "Konstitusiyaya və Suverenliyə" elan edilib və müvafiq qurumlara tapşırıqlar və tövsiyələr verilib. Əminəm ki, "Femida Könüllüləri" Təşkilatı bu fəaliyyətdə aktiv olaraq iştirak edəcək və nəzərdə tutulmuş tədbirlərin həyata keçirilməsində müvafiq qurumlara dəstək verəcəkdir.

Hazırda könüllülük hərəkətinin bütün dünyada təqdir olunan, etimad göstərilən və hörmətlə qarşılanan hərəkətlərdən biri olduğunu deyən ədliyyə nazirinin müavini Abiddin Hüseynov fikirlərinə belə davam edib: "Çünki könüllülük fədakarlıq, özmarifətli deməkdir və bu işləri təmənnəsiz görməkdir. Bu baxımdan hər kəs həmin keyfiyyətləri özündə birləşdirib könüllülük fəaliyyəti ilə məşğul ola bilmir. Bu gün "Femida Könüllüləri" həm də hüquqşünas könüllülüdür. Hüquqşünaslıq peşədən əlavə bir sosial məsuliyyətdir. Hüquqşünas qanunları bilməklə yanaşı, onları ədalətli tətbiq etməyi bacarmalı, fəaliyyəti zamanı insanpərvərliyini, ədalət hissini itirməməlidir. "Femida Könüllüləri" bir çox təşkilatlarda bu fəaliyyətlə məşğuldurlar. Bu, onların özləri üçün də böyük imkanlar açıb. Həmin fəaliyyət onların təkcə hüquqi bilik və bacarıqlarını tətbiq etmələrinə, yeni vərdislərə öhdə etmələrinə deyil, həm də onlara karyera yüksəlişi üçün geniş imkanlar açmağa, özlərini təqdim etməyə imkan verir. Eyni zamanda könüllülük həmin fəaliyyətin həyata keçirildiyi müxtəlif dövlət və qeyri-dövlət orqanları üçün də yüksək peşəkərliliyə malik insan resursu potensialıdır. Bu fəaliyyət nəticəsində biz də könüllülər sırasından fərqlənən gəncləri göləməkdə

ədliyyə orqanları sıralarında görmək istəyir, onlara müxtəlif təkliflər edirik. İnanıram ki, "Femida Könüllüləri" Təşkilatı bundan sonra da özünün uğurlu fəaliyyətini davam etdirəcək və Azərbaycan hüquq sistemində töhfə verməyə davam edəcək. Onlar gələcəkdə Azərbaycanın tanınmış hüquqşünasları, hakimləri, prokurorları, vəkilləri və digər müxtəlif peşə sahələrində uğurla çalışan şəxsləri olacaqlar".

Gənclər Fondunun icraçı direktoru vəzifəsini icra edən Qədir Xəlilovun sözlərinə görə isə bir illik fəaliyyəti yeni tamamilə yeni prinsiplər üzərində qurulmuş bir təşkilatdır. "Femida Könüllüləri"nin bir illik fəaliyyətinə baxanda heç də təəccüblənməməliyik".

"Əminəm ki, gələcəkdə sizinizə növbəti könüllülük səviyyəsində, hətta ən uca pillələrdən gələcək. "Konstitusiyaya və Suverenliyə" elan edilən illik fəaliyyəti yeni tamamilə yeni prinsiplər üzərində qurulmuş bir təşkilatdır. "Femida Könüllüləri"nin bir illik fəaliyyətinə baxanda heç də təəccüblənməməliyik".

Vəkillər Kollegiyasının (VK) sədr müavini Pərviz Ələkbərov isə VK-nın hər zaman gənclərə dəstək göstərdiyini vurğulayıb. "Femida Könüllüləri" Təşkilatı ilə birgə əməkdaşlıq memorandumu imzalandığını diqqətə çatdıran P.Ələkbərov deyib:

"Memorandum əsasən könüllülər bizim qurumlarımızda, bürolarımızda vəkillik üzrə təcrübə keçdikləri və onların fəaliyyətini yaxından izlədik. Bu gün fəxr edirik ki, bizim gənc hüquqşünas tələbələrımız təmənnəsiz olaraq vətəndaşlara dəstək göstərirlər. Hesab edirik ki, "Femida Könüllüləri" ilə böyük işlər görəcəyik".

Mediasiya Şurasının sədri Nadir Adilov "Femida Könüllüləri" Təşkilatı ilə sız əməkdaşlıq etdiklərini və könüllülərin fəaliyyətindən məmnun olduqlarını bildirdi: "Könüllülər bizim fəaliyyətimizdə də iştirak ediblər. Onlardan öyrənməyimiz məsələlər də çoxdur. Gənclər bacarıqlıdır, yenilikçidir. Onu da qeyd edim ki, müasir dövrdə hüquq sistemi çəkişmə prinsipində uzlaşma prinsipinə keçid mərhələsindədir. Ona görə də təşkil edilən tədbirlərdə, rəsmi məhkəmə proseslərində mediasiyəni də nəzərdə almaq məqsəduşundur. Yəni tərəflərin təkcə çəkişmə deyil, uzlaşma prinsipində də olduğunu göstərməliyik. Yəni uzlaşma mədəniyyətinin hüquq mədəniyyəti olaraq davam etdirilməsi tövsiyə olunur".

Forum çərçivəsində həmçinin səmərəli fəaliyyətə görə "Femida Könüllüləri" mükafatlandırılıblar. O cümlədən "Femida Könüllüləri" Təşkilatının fəaliyyətinin geniş işıqlandırılmasında fərqlənən media qurumlarına təşəkkürnamələr təqdim olunub. Təltif olunanlar arasında AZƏRTAC da yer alıb.

Bununla yanaşı Könüllülərin Elektron İdarə Edilməsi Sistemini təqdimatı olub. Forum çərçivəsində "Dövlət qurumlarında hüquqşünas gənclər üçün inkişaf şərəiti" və "Hüquqşünas gənclər üçün özlə sektorə təcrübə imkanları" mövzularında dövlət olunmuş qonaqlar panel görüşləri də olub.

Qeyd edək ki, forum Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi, Məhkəmə-Hüquq Şurası, Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Gənclər Fondu və Vəkillər Kollegiyasının dəstəyi ilə həyata keçirilib.

Ceyhun Bayramov Münxen Təhlükəsizlik Konfransında iştirakı çərçivəsində bir sıra görüşlər keçirib

Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Münxen Təhlükəsizlik Konfransında iştirakı çərçivəsində fevralın 15-də Qvineya Respublikasının xarici işlər, beynəlxalq əməkdaşlıq, Afrika integrasiyası və xaricdəki qvineyalılar naziri Morissanda Kouyate ilə görüşüb.

Bu barədə AZƏRTAC-a Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən məlumat verilib. Görüşdə iki ölkə arasında iqtisadiyyat, ticarət, təhsil, humanitar və s. sahələrdə əməkdaşlıq imkanları müzakirə olub.

Nazir Ceyhun Bayramov iki ölkə arasında qarşılıqlı səfər və təmasların ikitərəfli, habelə çoxtərəfli əməkdaşlıq perspektivlərinin müzakirəsinə töhfə verdiyini bildirib. Xüsusilə təhsil sahəsində əməkdaşlığın, təqaüd və mübadilə programlarının gənclər, o cümlədən xalqlarımız arasında təmasların inkişafında mühüm rol qeyd olub. Regional və beynəlxalq təşkilatlar, xüsusilə BMT, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı və Qoşulmama Hərəkatı çərçivəsində əməkdaşlığın davam etdirilməsinin əhəmiyyəti vurğulanıb. Görüş zamanı, həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Münxen Təhlükəsizlik Konfransında iştirakı çərçivəsində ATƏT-in Baş katibi Feridun Sinirliqolu ilə görüşüb.

Görüşdə Azərbaycan-ATƏT ikitərəfli əməkdaşlıq gündəliyinin əsas istiqamətləri, hazırda ATƏT-in üzvlüyü çəkişmə, regional və beynəlxalq təhlükəsizlik

məsələləri, bölgədəki mövcud vəziyyət, eləcə də Azərbaycan-Ermənistan sülh prosesi ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb. Nazir Ceyhun Bayramov Feridun Sinirliqolunu ATƏT-in Baş katibi vəzifəsinə təyin olunması münasibətilə bir daha təbrik edib, ona bu əhəmiyyətli fəaliyyətinə davamlı uğurlar arzulayıb. Avropada təhlükəsizliyin ciddi çağırışlarla üzvlüyü hazırkı dövrdə beynəlxalq hüquq normalarının, xüsusilə suverenlik, ərazi bütövlüyü və beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədlərin toxunulmazlığı kimi prinsiplərin qeyd-şərtsiz tətbiqinin təşviq edilməsinin vacibliyi qeyd olub.

Nazir Ceyhun Bayramov postmünaxişə dövründə bölgədə mövcud vəziyyət və reallıqlar barədə qarşılıqlı məlumatlandırılıb. İlk növbədə keçmiş işğal dövrünün qalıqları olan strukturların ləğvinin ATƏT-in fəaliyyətinin effektivliyi, habelə regional reallıqlara uyğun şəkildə işin təşkili baxımından vacibliyi vurğulanıb.

Azərbaycan-Ermənistan normalaşma prosesinin gedişatından bəhs edən nazir Ceyhun Bayramov, Ermənistan konstitusiyasında və digər qanunvericilik aktlarında ölkəmizə qarşı ərazi iddialarının davam etdirilməsinin prosesə maneə olduğunu diqqətə çatdırıb. Görüş zamanı, həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər müzakirə olub.

Xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Münxen Təhlükəsizlik Konfransında iştirakı çərçivəsində Litvanın xarici işlər naziri Kestutis Budris ilə görüşüb.

Görüş zamanı Azərbaycan və Litva arasında mövcud əməkdaşlıq gündəliyinin

aktual məsələləri, regional və beynəlxalq təhlükəsizlik mövzuları ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Nazir Ceyhun Bayramov postmünaxişə dövründə bölgədə mövcud vəziyyət və reallıqlar barədə qarşılıqlı məlumatlandırılıb. Görüşdə həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Münxen Təhlükəsizlik Konfransında iştirakı çərçivəsində Şimali Makedoniyanın xarici işlər naziri Timko Muçunski ilə görüşüb.

Görüşdə zamanı tərəflər iki ölkə arasında mövcud əməkdaşlığın səviyyəsindən məmnunluq ifadə edərək, yüksək səviyyəli səfərlərin, davamlı siyasi dialoqun və ədliyyə qurumlararası təmasların intensivləşdirilməsinin yeni tərəfdaşlıq istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsi və əməkdaşlığın keyfiyyətə yeni səviyyəyə yüksəldilməsi baxımından önəmli olduğunu vurğulanıb.

Nazirlər Azərbaycan və Şimali Makedoniya arasında iqtisadi-ticarət əlaqələrinin enerji, turizm və digər sahələrində inkişaf etdirilməsi üçün imkanların mövcudluğunu toxunublar.

Nazir Ceyhun Bayramov postmünaxişə dövründə bölgədə mövcud vəziyyət, Azərbaycan-Ermənistan arasında normalaşma prosesi barədə qarşılıqlı məlumat verib. Görüşdə tərəflər həmçinin iki ölkə arasında qarşılıqlı maraq doğuran digər mövzular ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Üçüncü artıqdır

Azərbaycanla Ermənistan arasında sülhə gedən yol sərhədlərin hər hansı vasitəçisiz delimitasiyası və demarkasiyasından keçir

Vətən müharibəsindən ötn 4 ildən çox zaman ərzində Azərbaycanla Ermənistan arasında hələ də sülh müqaviləsi bağlanmayıb. Bu, sözsüz ki, az qala hər gün bir məzhəbə (ağaya) qulluq edən Ermənistanın məkrli planları ilə bağlıdır.

Öncə Rusiyaya, sonra da Qərbdə sığınma qonşumuz beynəlxalq hüquqdan uzaq dayanaraq sülh sonodına icazəsiz imza atmağa cürət etmir və cürətsizliyini ən müxtəlif bəhanələrlə ört-basdır etməyə çalışır.

Ermənistan konar tərəflərin bu məsələyə cəlb olunmasını istəməklə vəziyyəti daha da çətinləşdirir. Rəsmi İrəvan anlamır ki, üçüncü, dördüncü tərəflər Cənubi Qafqazda yalnız öz maraqlarını güdürlər. Bu həqiqəti iki ölkə arasında dövlət sərhədlərinin delimitasiyası məsələsinə də aid etmək olar. Halbuki bu məsələdə istər Avropa İttifaqı, istərsə də Rusiyanın vasitəçiliyi ilə keçirilmiş görüşlərdə Azərbaycan dövlətləri arasında normalaşma vasitəsilə əldə oluna bilər.

Məlumat üçün bildirik ki, sərhədin delimitasiyası dedikdə dövlətlər arasında dövlət sərhədinin ümumi mövqeyinin və istiqamətinin danışıqlar yolu ilə müəyyənləşdirilməsi nəzərdə tutulur. Azərbaycan-Ermənistan sərhədlərinin demarkasiyası isə mübahisə obyektinə əsasən müvafiq müəyyənləşdirilmə xətt (zolaq) deməkdir. Demarkasiya xətt döyüşünərəflər arasında xüsusi sazişlə müəyyənləşir.

Amma bu müəyyənləşmə yolunda Azərbaycan tərəfindən atılan addımlar hələ ki, müsbət nəticə vermir. "Qarabağ münaqişəsi" anlayışının birmənalı şəkildə aradan qaldırılmasına baxmayaraq, sərhəd problemi davam edir. Buna baxmayaraq, Azərbaycan sərhədlərinin delimitasiyası və demarkasiyasında həm maraqlı, həm də qaralıdır. Təəssüf ki, Ermənistan tərəfi belə mövqəyə sərəgiləmək iqtidarında deyil.

bize vasitəçisi lazım deyil, xüsusən də o insanlar ki, məhz öz məqsədlərini güdürlər. Onlar yardım etmək istəmir, onlar bizim bölgəyə siyasi və iqtisadi maraqları naminə müdaxilə etmək istəyirlər. Onlar bu əlavə yenidən odun atmaq istəyirlər. Biz Cənubi Qafqazda bunun baş verməsinə imkan verməyəcəyik. 30 illik toqquşmadan sonra Ermənistan da aydın şəkildə anlayır ki, biz Cənubi Qafqazda sülh istəyirik. Sülh bu bölgədə yalnız Azərbaycan ilə Ermənistan arasında normalaşma vasitəsilə əldə oluna bilər.

Məlumat üçün bildirik ki, sərhədin delimitasiyası dedikdə dövlətlər arasında dövlət sərhədinin ümumi mövqeyinin və istiqamətinin danışıqlar yolu ilə müəyyənləşdirilməsi nəzərdə tutulur. Azərbaycan-Ermənistan sərhədlərinin demarkasiyası isə mübahisə obyektinə əsasən müvafiq müəyyənləşdirilmə xətt (zolaq) deməkdir. Demarkasiya xətt döyüşünərəflər arasında xüsusi sazişlə müəyyənləşir.

Amma bu müəyyənləşmə yolunda Azərbaycan tərəfindən atılan addımlar hələ ki, müsbət nəticə vermir. "Qarabağ münaqişəsi" anlayışının birmənalı şəkildə aradan qaldırılmasına baxmayaraq, sərhəd problemi davam edir. Buna baxmayaraq, Azərbaycan sərhədlərinin delimitasiyası və demarkasiyasında həm maraqlı, həm də qaralıdır. Təəssüf ki, Ermənistan tərəfi belə mövqəyə sərəgiləmək iqtidarında deyil.

Bu gün Ermənistan tərəfindən sərhədlərin delimitasiyası demarkasiyasının qarşısının alınması sülh prosesinə ciddi ziyan vurur. Halbuki sülhün təmin olunması üçün indiki məqamda yeganə şərt sərhədlərin müəyyənləşdirilməsi və daha sonra kommunikasiya xətlərinin açılmasıdır. Başqa sözlə sülh müqaviləsinin imzalanması və Cənubi Qafqazda uzunmüddətli sülhün bərqərar olması üçün sərhəd probleminin həlli vacib və

labüddür. Yeri gəlməmiş qeyd edək ki, fevralın 14-də Baş nazirinin müavini Şahin Mustafayev və Ermənistan Respublikasının Baş nazirinin müavini Mher Qriqoryanın sədrliyi ilə Azərbaycan Respublikası ilə Ermənistan Respublikası arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası üzrə Dövlət Komissiyası və Ermənistan Respublikası ilə Azərbaycan Respublikası arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası və sərhəd təhlükəsizliyi məsələləri üzrə Komissiya çərçivəsində videokonfrans formatında işçi görüşü keçirilib. Görüşdə tərəflər delimitasiya işlərinin həyata keçirilməsi üçün tələb olunan təlimat layihələrini müzakirə edib, həmçinin komissiyaların növbəti əyani görüşünün təşkili ilə bağlı məsələləri üzrə fikir mübadiləsi aparılıb. Tərəflər növbəti görüşün tarixini və yerini işçi qaydada müəyyənləşdirib.

Ümid edək ki, növbəti görüşlərdə Ermənistan Azərbaycanın ədalətli tələbini özündə əks etdirən tarixi sənədlər çərçivəsində sərhədlərin müəyyənləşdirilməsi ilə bağlı dözümsüzlüyünə son qoyacaq, sərhəddəki qeyri-müəyyən vəziyyətin aradan qaldırılmasına mane olacaq mövqə nümayiş etdirməyəcəkdir.

Züleyxa ƏLİYEVƏ,
"Azərbaycan"

Azərbaycan dünyada etibarlı tərəfdaş kimi tanınır

Afrika ölkələri ilə də əməkdaşlığımız genişlənir

Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında həyata keçirilən xarici və daxili siyasət nəticəsində ölkəmizin dünyada dostları getdikcə çoxalır. Bu gün islam coğrafiyasında, türk dünyasında və bir çox Avropa ölkələrində Azərbaycanın əməkdaşlığını dəstəkləyənlər, diqqət göstərirlər.

Zaman keçdikcə Azərbaycanın Afrika ölkələri ilə dostluq və əməkdaşlığı inkişaf edir, sürətli yaxınlaşma müşahidə olunur. Coğrafi məkən baxımından Şərqi Qərbi regionunda yerləşsək də rəsmi Bakı Afrika qitəsindəki ölkələrlə əlaqələrinin qurulmasına və inkişaf etdirilməsinə diqqət və maraq göstərir. Bu isə qarşıdakı illərdə əməkdaşlıq üçün böyük uğurlar vəd edir. Başqa sahələrlə yanaşı dəniz ticarəti baxımından Afrika çox cəlbədar bir regiondur. Yer üzünün ən uzun çayı, Şərqi yarımkürəsinin ən bol suyu çayı, quruda yer qabığına ən uzun çay, dünyanın ən isti nöqtəsi, dünyanın ən quraq nöqtələrindən biri, ən geniş savannası bu materikdədir. Onu Avropadan Cəbəllütariq boğazı və Aralıq dənizi, Asiyadan Aralıq dənizi, Süveyş kanalı, Qırmızı dəniz, Babülməndəb boğazı, Ədən körfəzi ayırır.

Uzun illər Afrika ölkələri müstəmləkəçilik siyasətini yitirdən böyük dövlətlər tərəfindən istismar edilirdi. XX əsrin əvvəlindən isə Afrikada milli-azadlıq hərəkatı alovlanmağa başladı. Getdikcə artan soyğunçuluqdan və əmansız istismardan təngə gəlib son dərəcə ümidli vəziyyətə düşən Afrika xalqları müstəmləkəçilik əsarətindən qurtulub azadlığa qovuşmaq üçün dövlətlərlə silahlı mübarizəyə qalxmışlar. Afrikada müstəmləkəçiliyə qarşı mübarizənin yeni dalğası başlayıb. Bu mübarizə dalğası əvvəlcədən güclüydür. Artıq Fransa uzun illər istismar etdiyi Afrika ölkələrindən qovulur. Azərbaycan qitənin ayrı-ayrı ölkələrində Fransanın qatı müstəmləkəçilik siyasətini ifşa olumasında mühüm rol oynayır və xalqların azadlıq mübarizəsinə güclü dəstək verir. Azərbaycanın müstəmləkəçiliyə qarşı mübarizəyə ardıcıl siyasi dəstək verməsinə Afrika xalqları böyük minnətdarlıqla qəbul edir, ölkəmizlə əməkdaşlıq etməyə yüksək maraq göstərirlər.

MSK bələdiyyə seçkilərinə yekun vurdu

Yanvarın 29-da yerli özlüidrarətmə orqanlarına seçkilər keçirildi. Səsvərmənin şəffaflığını təmin etmək üçün öncədən geniş hazırlıq işləri aparıldı. Seçki günü-nədək məntəqələrdə 6 milyon 52 min 721 seçki bülleteni paylandı. Məntəqələr zəruri avadanlıqlarla təmin edildi. Beləliklə bələdiyyə seçkilərində səsvərmə hüququ olan hər bir seçicinin rahat şəkildə azad və sərbəst səs vermələri üçün lazımi şərait yaradıldı.

Məzahir Pənahovun sədrliyi ilə fevralın 14-də keçirilən Mərkəzi Seçki Komissiyasının (MSK) iclasında bələdiyyə seçkilərinin ümumi yekunlarına dair məsələlərə baxıldı. Media nümayəndələrinin və digər maraqlı subyektlərin iştirak etdikləri iclasda seçkilərin yüksək səviyyədə keçdiyi qeyd olundu. Bütün seçki kampaniyası ərzində proseslərin başlıca mərhələlərinin və digər zəruri tədbirlərin qanunvericiliyin tələblərinə uyğun, vaxtında və keyfiyyətlə reallaşdırıldığı bildirildi.

Qeyd olundu ki, ötən il ölkədə keçirilən iki mühüm seçki zamanı ard-arda silsilə maarifləndirmə layihələri olsa da, spesifik xarakteristikasından irəli gələn bələdiyyə seçkilərində də MSK-nın programına

liyə qarşı mübarizəyə ardıcıl siyasi dəstək verməsinə Afrika xalqları böyük minnətdarlıqla qəbul edir, ölkəmizlə əməkdaşlıq etməyə yüksək maraq göstərirlər.

Benzərsizliyi ilə dünyanın diqqətini özünə cəlb edən Afrika ölkələrinin son illərdə Azərbaycana marağı artıb. Təbii ki, ölkələr həmişə özələnən etibarlı tərəfdaş axtarıb, dostluq və əməkdaşlıq etməyə can atırlar. Afrika ölkələrinin də respublikamızla əməkdaşlığa çalışması Azərbaycanın qısa müddət ərzində keçdiyi heyretətamiz inkişaf yolu ilə bağlıdır. Bu gün respublikamız dünyada sabitlik və inkişaf ölkəsi kimi tanınır. Azərbaycan iqtisadiyyatı durmadan inkişaf edir, siyasi nüfuzu və gücü artır. Təbii ki, bütün bunlar müstəqillik yolunda ilk addımları atan Afrika dövlətlərinin də diqqətini özünə cəlb edir. Buna görə də onlar ölkəmizlə qarşılıqlı əməkdaşlığa üstünlük verirlər.

Azərbaycan Afrika ölkələrinin təhsil sahəsindəki inkişafını dəstəkləmək üçün tələblərə təqəddir ayrır və akademik mübadilə proqramlarını təşviq edir. Həmçinin ölkəmiz Afrika dövlətləri ilə iqtisadi əməkdaşlıq dərinləşdirmək üçün biznes-forumlar və sərgilər təşkil edərək, onların qlobal bazarlara inteqrasiyasını dəstəkləyir. Bu strateji yanaşma Azərbaycanın Afrikada etibarlı və səmimi tərəfdaş kimi qəbul olunmasına əlverişli zəmin yaradır. Bütün bunların nəzərə alıb demək olar ki, Azərbaycan və Afrika ölkələri arasında münasibətlər artan tempdə inkişaf edir.

Afrika ölkələrindən biri olan Konqo Respublikası ilə də Azərbaycan arasında diplomatik əlaqələr xeyli inkişaf edib. Bu Afrika ölkəsi ilə əlaqələr 23 sentyabr 2011-ci ildə Nyu Yorkda imzalanmış Birgə Kommuniqué əsasında qurulub. İndiyədək Azərbaycanla Konqo Respublikası arasında ikitərəfli əlaqələr beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində həyata keçirilib. Həmçinin Qoşulmamə Hərəkatı (QH) Azərbaycanla bir sıra Afrika ölkələrini, o cümlədən də Konqo Respublikasını bir araya gətirən mühüm platformadır. Ölkə-

mizin təşəbbüsləri Konqo Respublikası tərəfindən həmişə dəstəklənib.

Azərbaycan ilə Afrika ölkəsi olan Somali arasında diplomatik əlaqələr 2004-cü il martın 22-də təsis edilib. İki ölkə arasında diplomatik münasibətlərin qurulmasından sonra, xüsusilə son illərdə Azərbaycan-Somali əlaqələri yüksələn xətlə inkişaf edib. Könd təsərrüfatı, baltıçılıq, neft və qaz sənayesi, "yaşıl enerji", humanitar və təhsil sahələri üzrə əməkdaşlığın inkişafı üçün əhəmiyyətli potensialı olmasına iki ölkəni bir-birinə daha da yaxınlaşdırıb. Bu sahələrdə qarşılıqlı əlaqələrin və təcrübə mübadiləsinin təşkilü xüsusi əhəmiyyətə malikdir. Qarşılıqlı əməkdaşlıq daha da genişləndirir, dostluq münasibətlərini dərinləşdirir.

Somali Prezidenti Hasan Şeyx Mahmud bu il fevralın 11-12-də Azərbaycana rəsmi səfər etmiş ölkələr arasında əməkdaşlığın yeni mərhələyə qədəm qoyduğunu göstərir. Rəsmi Bakı ədalətli və bərabərhüquqlu əməkdaşlıq prinsiplərinə daim sadıq qalaraq Afrika qitəsi ilə əlaqələrinin daha da genişləndirilməsi üçün çalışır. Rəsmi Bakı ədalətli və bərabərhüquqlu əməkdaşlıq prinsiplərinə daim sadıq qalaraq Afrika qitəsi ilə əlaqələrinin daha da genişləndirilməsi üçün çalışır.

Azərbaycanın Afrika ölkələri ilə münasibətlərinin genişləndirilməsi və dərinləşdirilməsi dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin gələcəyə hesablanmış uzaqgörən, müdrik daxili və xarici siyasətinin nəticəsidir. Afrika ölkələri ilə əlaqələrin genişlənməsi həm Azərbaycanı dünyaya etibarlı tərəfdaş kimi tanıdır, həm də dövlətimizin gücünü, qüdrətini və nüfuzunu artırır. Daim artan bu güc, qüdrət və nüfuz Azərbaycanı yeni tərəfdaş ölkələr qazandıracaq, dünya ilə əlaqələrini daha da genişləndirəcək.

Vahid MƏHƏRƏMOV,
"Azərbaycan"

Demokratiyanın iki üzü - ədalətin ikili standartı

Azərbaycan regionun söz və güc sahibidir

Ermenistanı növbəti revanşa təhrik edənlər bunu anlamalıdır

"Artıq uzun müddətdir ki, Ermənistanın havadarlıq edən bir sıra güclər bu ölkəni növbəti dəfə revanşist addımlar atmağa təhrik edirlər. Fransa, Hindistan və digər ölkələrin hərbi sənayesi Ermənistanı silah-sursat göndərməkdə, işğalçı dövlətə silahlandırmaqdadır".

Bu sözləri "Azərbaycan" qəzetinə Milli Məclisin İnsan hüquqları komitəsinin sədr müavini Arzuxan Əlizadə deyib. Deputat bildirib ki, bir çox halda həmin silahların kreditlər hesabına alındığını və sonradan həmin borcların silindiyini, bəzən isə dəyəri ödənilmədən Ermənistanı silahların verilməsi ilə bağlı məsələlərin gündəmdə olduğunu görürük. Bu fonda Ermənistanın Azərbaycanla şerti sərbəhd xətində səngərlər qazması da müşahidə olunmaqdadır. Eyni zamanda 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra işğaldan azad olunmuş ərazilərdə sülhməramlı missiya adı altında fəaliyyət göstərən Rusiya hərbi kontingenti müdafiə zonası adı ilə səngərlər qazan ermənilərə sipər rolu oynayırdı. İndi də analogi funksiyası "müşahidə" missiyası adlandırılan Avropa İttifaqının, əslində, köşfiyyət və digər məqsədlərə xidmət edən missiyası yerinə yetirməkdədir. "Bu missiya ilə bağlı 2022-ci ilin oktyabrında Azərbaycanla razılaşma əldə olunmuşdu ki, iki ay müddətinə Ermənistan tərəfindən şerti sərbəhdə müşa-

hədə aparacaqlar. O zaman missiyanın tərkibinin cəmi 40 nəfərdən ibarət olması razılaşdırılmışdı. Amma razılaşmaya baxmayaraq, 50 nəfərlik missiya göndərildi. Ondan sonra artıq ikinci dəfədir ki, "müşahidə" missiyasının mandatı iki il müddətinə uzadıldı. Onların say tərkibi əvvəl 138 nəfərə, ikinci dəfə isə 209 nəfərə çatdırıldı. Hətta sayın bir qədər artırıldığı barədə də informasiyalar var. Onlar zaman-zaman Azərbaycanla Ermənistan şerti sərbəhd zolağına gəlib, oradan binokla Azərbaycan ərazisini müşahidə edirlər. İstədikləri formada hesabatlar hazırlayıb, beynəlxalq ictimaiyyətin fikrində belə fikir formalaşdırmağa çalışırlar ki, Azərbaycan guya Ermənistanı hücum etməyə hazırlayıb, sərbəhd xəttini pozmaq istəyir", - deyə o əlavə edib.

Deputat qeyd edib ki, bu cür yalan təbliğat üzərində kampaniya qurulub və orada Avropa İttifaqının dislokasiya olunmuş "müşahidə" missiyasının üzvləri də guya Azərbaycan tərəfindən hər hansı təhdidin qarşısını almaq üçün fəaliyyət göstərirlər. Əslində, Qərbi ölkə ara-

kompaniyalarını davam etdirirlər. Onlar Ermənistan üzərində regiona yerləşməklə bəlgədə bu və ya digər formada hərbi, siyasi, iqtisadi maraqlarını təmin etmək üçün Azərbaycanı hədəf götürürlər. Amma fərqində olmalıdırlar ki, Azərbaycan bu regionun söz və güc sahibidir, xüsusilə sülhün, sabitliyin daşıyıcısıdır və qüvvələrini qoruyub saxlayır. Ermənistanın bəlgədə sülh və sabitlik, iqtisadiyyatının dirçəlməsinə, kommunikasiyaların inkişafına, Azərbaycan, eləcə də Türkiyə ilə münasibətlərin normallaşmasına istəyirsə, həmin qüvvələrin xidmətindən imtina etməlidir. Yalnız bunun fonunda kommunikasiya xətləri açılacaq və Ermənistan iqtisadiyyatına ciddi dividendlər gətirə bilər. Əks halda yekunda ən çox zərər görən Ermənistan özü olacaqdır. Əgər Ermənistan revanşist addımlar atmağa qalxacaqsa, təbii ki, böyük faciələrə qarşılaşacaq. Nəticədə bu qondarma dövlətin, ümumiyyətlə, bu arealda mövcudluğu sual altına düşəcək.

Osmar QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"

"Humanitar terrorçu"

USAID-in əsl "fəaliyyət"i dünya ictimaiyyətinə bəlli oldu

Humanitar dəstək adı altında yaradılan ABŞ-nin Beynəlxalq İnkişaf Agentliyi - USAID-in əsl "fəaliyyət"i dünya ictimaiyyətinə bəlli oldu, yəni gizli qalan məqamlar ortaya çıxdıca hər kəsə heyvət doğurur.

Sən dəmə, bu təşkilat müxtəlif ölkələrdə "humanitar yardım" adı altında qarşıdurmaların yaradılmasına, dövlət əleyhinə kampaniyaların təşkilinə, müxtəlif lobbiçilik fəaliyyətlərinin inkişafına, terror təşkilatlarına külli miqdarda vəsaitlərin ayrılmasına və digər məqsədlərə xidmət etməsinə əsaslanaraq fəaliyyət göstərən bir təşkilatdır. Təşkilatın quruluşu, fəaliyyəti və maliyyə vəsaitinin necə ödənilməsi, necə qəbul olunduğu və digər məsələlərə dair hər kəsə heyvət doğurur.

Sən dəmə, bu təşkilat müxtəlif ölkələrdə "humanitar yardım" adı altında qarşıdurmaların yaradılmasına, dövlət əleyhinə kampaniyaların təşkilinə, müxtəlif lobbiçilik fəaliyyətlərinin inkişafına, terror təşkilatlarına külli miqdarda vəsaitlərin ayrılmasına və digər məqsədlərə xidmət etməsinə əsaslanaraq fəaliyyət göstərən bir təşkilatdır. Təşkilatın quruluşu, fəaliyyəti və maliyyə vəsaitinin necə ödənilməsi, necə qəbul olunduğu və digər məsələlərə dair hər kəsə heyvət doğurur.

USAID formal olaraq müstəqil dövlət agentliyi hesab olunsa da, birbaşa ABŞ Prezidenti, Dövlət katibi və Milli Təhlükəsizlik Şurasının tabeliyində idi. Onun rəhbəri və müavini ABŞ Senatının razılığı ilə ABŞ Prezidenti tərəfindən təyin olunurdu. Maliyyə vəsaitinin həcmində görə dünyanın ən öndə gedən təşkilatdır desək, yanılmırdıq. Rəqəblər diqqət edək: 2024-cü maliyyə ilində USAID layihələri üçün 36 milyard dollar yaxın vəsait ayrıldı. Son 9 ildə isə ümumilikdə USAID xətti ilə 335 milyard dollar xərclənib.

Bu, az qala orta səviyyəli dövlətin illik büdcəsindən 10 dəfə çoxdur. Dünyanın 100-dən artıq ölkəsində nümayəndəliyi və 10 mindən artıq əməkdaş olan USAID guya ictimaiyyətə xidmət etmək üçün yaradılmışdır. Əslində, qanunsuz maliyyə yığılması, iqtisadiyyat, səhiyyə, təhsil, demokratiya sahələrində dəstəkləməşü olmaqla yanaşı, onun fəaliyyəti bütün dünya üzrə QHT-ni və mediyanı qanunsuz maliyyələşdirməklə ölkələrin daxili işlərinə qarşı, ictimai rəyə təsir imkanları qazanmağa və bu riçaqlardan təzyiq və hətta dövlət çevrilişləri üçün istifadə etməyə, müstəqil dövlətlərdə qanuni seçilmiş hakimiyyətləri və konstitusional quruluşu devirməyə yönəlib.

Bu təşkilatın fəaliyyətinin müvəqqəti olaraq dayandırılması, Samanta Pauer kimi fiqurların təşkilatın rəhbərliyindən uzaqlaşdırılması Amerikanın dövlət mo-

nafeyinin çərçivələrində atılmış addım olaraq diqqət cəlb edir. Eyni zamanda Amerikanın müxtəlif ölkələrlə münasibətinə bu təşkilatın oynadığı ziyanlı rolu müəyyən qədər siqortalamaq və dayandırmaq gedişi kimi qəbul oluna bilər. USAID-in fəaliyyəti bərpə olunduqdan sonra onun yeni dövrdə fəaliyyətinin necə olacağı düşündürücüdür. Azərbaycan heç vaxt beynəlxalq və donor təşkilatlarla əməkdaşlıqdan qaçmayıb, amma donor təşkilatları təmsil etdikləri ölkənin mənafeləri ilə bərabər, gədikləri ölkənin milli-mənəvi dəyərlərinə, eyni zamanda inkişaf modellərinə hörmətə yanaşmadığı öyrənməlidir.

USAID-in ötən il müxtəlif ölkələrdə media orqanlarına ayırdığı vəsaitin məbləği də təşkilatın riyakar məqsədini bir daha aydın göstərir. Təsisatın müxtəlif adlarla pul ayırdığı proqramlar arasında nüfuzlu media qurumlarının maliyyələşdirilməsi diqqət cəlb edir. Belə ki, təşkilatla ayrılan məbləğdən USAID-in "The New York Times"ə 3,1 milyon dollar, "Politico"ya 8 milyon dollar, "Associated Press"ə 19 milyon dollar, BBC-yə 2,6 milyon funt sterlinq, "Reuters"ə 9 milyon dollar, "Frans-Press"ə 447 min dollar ayırdığı məlum olub. Təbii ki, məqsəd müxtəlif ölkələr əleyhinə qarayaxma kampaniyalarının aparılması, sifarişli yazıların yayılması, milli hökumətlərə təzyiqləri artırmaq olub. USAID bu yolla dünyanın müxtəlif yerlərində 700-dən artıq media orqanı, 300-ə yaxın media

sahəsində çalışan QHT-ni və 6 mindən çox jurnalisti maliyyələşdirir. ABŞ-nin sabiq prezidenti Co Baydenin dövründə ermənipərəst Samanta Pauerin rəhbərliyi ilə anti-Azərbaycan yanaşması ilə fəallaşan USAID Ermənistanı beşillik yardım paketini iki dəfədən çox artırmaq və digər layihələri ilə ölkəmizdəki nüfuzunu ciddi şəkildə zədələmişdi.

2023-cü il antiterror tədbirlərindən sonra əməkdaşlığı daha da artıran tərəflər Samanta Pauerin səfərləri fonunda USAID İrəvana ciddi maliyyə və siyasi dəstək verir. Bu da təşkilatın qarşı ölkəmizdə ictimai qəzəbi artıraraq fəaliyyətinin dayandırılmasına ciddi zərərət yaradı. Bütün bunlar isə regiondakı siyasi ab-havaya mənfi təsir edib, Azərbaycan-Ermənistan sülh müzakirələrinə zərbə vurub. Həmçinin USAID Rusiyanın böyük təsiri malik olduğu Gürcüstanda və Ermənistanın müxalifət yönündə mediyanı maliyyələşdirərək inqilablarla ABŞ-nin maraqlarını təmin etməyə çalışıb.

USAID-in Azərbaycanın legitim maraqlarına uyğun olmayan fəaliyyəti nəzərə alınaraq təşkilatın ölkəmizdəki fəaliyyəti ötən ilin iyul ayında dayandırılıb. Fəaliyyətinin dayandırılmaması üçün USAID çox çalışsa da, bu, mümkün olmayıb. Görünür ki, Azərbaycan yenə zamanında və doğru qərar verib.

R.BAXŞƏLİYEV,
"Azərbaycan"

İQTİSADİYYAT

Yanvar ayında 9,4 milyard manatlıqdan çox ÜDM istehsal olunub

Cari ilin yanvar ayında ölkədə 9 milyard 430,2 milyon manatlıq və ya əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 0,9 faiz az ümumi daxili məhsul istehsal olunmuşdur.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, iqtisadiyyatın neft-qaz sektorunda əlavə dəyər 4,0 faiz azalmış, qeyri-neft-qaz sektorunda isə 1,0 faiz artmışdır.

ÜDM istehsalının 39,9 faizi sənayə, 10,3 faizi ticarət; nəqliyyat vasitələrinin təmiri, 7,1 faizi nəqliyyat və anbar təsərrüfatı, 4,2 faizi tikinti, 3,1 faizi kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq, 2,0 faizi turistlərin yerləşdirilməsi və ictimai iaşə, 1,9 faizi informasiya və rabitə sahələrinin, 20,7 faizi

digər sahələrin payına düşmüş, məhsula və idxala xalis vergilər ÜDM-in 10,8 faizini təşkil etmişdir.

Əhalinin hər nəfərinə düşən ÜDM 922,1 manata bərabər olmuşdur.

BP keçən ilin nəticələrini açıqlayıb

AÇG 125 milyon barel neft, "Şahdəniz" 28 milyard standart kubmetr qaz verib, ixrac və geoloji kəşfiyyat işləri ahəngdar davam edib

Ölkəmizdə ən iri neft, qaz və ixrac layihələrinə əməliyyatçıq edən BP şirkəti 2024-cü ilin göstəricilərini açıqlayıb. Şirkət bütün layihələr üzrə işlərin ahəngdar gedişini, əməliyyatları və ixracın təhlükəsiz davam etdiyini bildirdi.

Keçən il "Azəri-Çıraq-Günəşli" (AÇG) yataqlarından ümumilikdə təxminən 125 milyon barel, yəni 16 milyon ton neft hasil olunub. AÇG-nin orta hesabla bir gün ərzində verdiyi 342 min barel neftin 23 min bareli "Çıraq"dan, 97min bareli "Mərkəzi Azəri"dən, 75 min bareli "Qərbi Azəri"dən, 51 min bareli "Şərqi Azəri"dən, 57 min bareli "Dərinsulu Günəşli"dən, 29 min bareli "Qərbi Çıraq"dan və 10 min bareli ACE-dən alınıb. İlin dördüncü rübündə AÇG-dən indiyədək əldə edilmiş ümumi hasilat 600 milyon tona çatıb. İlin sonunda AÇG-də ümumilikdə 148 neft hasilatı, 46 su injektoru və 7 qaz injektoru quyusu istismarda olub.

2024-cü ildə AÇG-dən Azərbaycan dövlətinə əsasən Səngəçal terminalı, həmçinin "Neft Daşları"ndakı quruq vasitəsilə gündə orta hesabla 7 milyon kubmetr, ümumilikdə isə 2,5 milyard kubmetr səmt qazı təhvil verilib. Hasil edilən səmt qazının qalan hissəsi təzyiqli saxlamaq məqsədilə yenidən kollektora vurulub.

Səngəçal terminalından ixrac da sabit şəkildə davam edib. Qeyd etmək ki, terminalın texniki emal sistemlərinin gündəlik gücü hazırda 1,2 milyon barel neft və kondensat, "Şahdəniz" qazı üçün təqribən 81 milyon standart kubmetrdir. Ümumi qaz emalı və ixracı gücü isə (AÇG səmt qazı da daxil olmaqla) gündəlik təqribən 100 milyon standart kubmetr təşkil edir.

Terminaldan ötən il təxminən 225 milyon barel neft və kondensat ixrac olunub. Bunun 224 milyon bareli Heydər Əliyev adına Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) əsas ixrac neft kəməri, təxminən 1 milyon bareli Qərb İxrac Boru Kəməri vasitəsilə nəql edililib.

Qaz terminaldan genişləndirilmiş Cənubi Qafqaz Boru Kəmərinin (CQBKG) sistemi də daxil olmaqla əsasən Cənubi Qafqaz Boru Kəməri (CQBK) və terminalın qaz emalı obyektlərini "Azəriqaz"la birləşdirən Azərbaycanın məxsus kəmərlə ixrac olunur. İl ərzində terminaldan həmçinin gündəlik orta hesabla təxminən 76 milyon standart kubmetr (təxminən 2 milyard 654 milyon standart kubfut) "Şahdəniz" qazı göndərilib.

2006-cı ilin ortalarında istismara verildikdən 2024-cü ilin sonunadək BTC kəməri ilə ümumilikdə təqribən 591 milyon ton (4,4 milyard barel) xam neft ötürüldü və bu həcm Ceyhanda 5862 tankera yüklənərək dünyaya bazarlarına yola salınıb.

Hazırda BTC əsasən Azərbaycandan AÇG nefti və "Şahdəniz" kondensatı daşıyır. Bundan əlavə, kəmərlə Xəzər dəniz regional xam neft və kondensat həcmələri (Qazaxıstan, Türkmənistan, SOCAR-in Azərbaycanla hasil edilmiş digər həcmələri) də nəql olunur.

İl ərzində "Şahdəniz" yatağından Azərbaycan (SOCAR-a), Gürcüstan (GOGC şirkətinə), Türkiyə (BOTAŞ şirkətinə) bazarlarına, çoxsaylı obyektlər üçün BTC-yə və Avropadakı alıcılara qaz çatdırılması davam edib. Yataqda ki "Şahdəniz Alfa" və "Şahdəniz Bravo" platformalarından birlikdə təqribən 28 milyard standart kubmetr qaz və 4 milyon tondan çox (təqribən 35 milyon barel) kondensat alınıb. Mövcud "Şahdəniz" qurğularının hasilat gücü hazırda gündə təxminən 79 milyon (gündə təqribən 29 milyard) standart kubmetrdir.

Geoloji kəşfiyyat işlərinə gəldikdə isə BP bildirir ki, "Şahdəniz" müqavilə sahəsində qazılmış kəşfiyyat quyusunun (SDX-8) hədəfləndiyi laylardan 2023-cü ildə əldə olunmuş məlumatların təhlili 2024-cü ildə də davam edib. Məqsəd hazırda istismarda olan məhsuldar layların altındakı daha dərin horizontları qiymətləndirməkdir.

"Səfəq-Asiman" dəniz blokunda qazılmış ilk kəşfiyyat quyusunun (SAX01) aşkar edilmiş karbohidrogen ehtiyatlarının dəyərlandırılması və növbəti fəaliyyətlərin planlaşdırılması işləri də davam edir.

İllik hesabatda o da xatırladı ki, ötən il sentyabrın 20-də BP ilə SOCAR arasında BP-nin Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda iki hasilat və kəşfiyyat bloku üzrə sənədlərə qoşulmaq niyyətini açıqlayan bir anlaşma memorandumu imzalanıb. Bunlar "Qarabağ" neft yatağı və "Əşrəfi-Dan Ulduzu-Aypara" (ADUA) kəşfiyyat sahəsidir.

Əməliyyatçı şirkət işçi heyəti haqqında da məlumat verib. Belə ki, 2024-cü ilin sonunda BP-də çalışan Azərbaycan vətəndaşlarının sayı 2413 nəfər olub və bura müddətli müqavilə əsasında işləyənlər də daxildir. 2018-ci ilin ortalarından ixtisaslı işçilərin 90 faizini milli kadrlar təşkil edir. İxtisası olmayan işçilərin isə hamısı yerli vətəndaşlardır.

BP və tərəfdaşları mühüm sosial investisiya layihələrini də davam etdirirlər. Bu layihələrə təhsil proqramları, yerli icmalarda bazarıq və qabiliyyətlərin yaradılması vasitəsilə yeni imkanların açılması, icmalarda sosial infrastrukturun təkmilləşdirilməsi, maliyyə vasitələrinə çıxışın təmin edilməsi və təlim vasitəsilə yerli mütəxissidlərə dəstək, mədəni irs və idmanın inkişafına dəstək, eləcə də hökumət qurumlarına texniki yardım daxildir.

Keçən il şirkət əməliyyatçı olduğu birgə layihələrdəki tərəfdaşları belə sosial investisiya layihələrinə Azərbaycanda 1,5 milyon dollardan çox vəsait xərcləyiblər.

Bundan əlavə, BP ayrıca bir şirkət kimi öz adından ölkəmizdə sponsorluq etdiyi layihələrə il ərzində təqribən 1,7 milyon dollar vəsait xərcləyib.

Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"

"Şimal-Cənub" dəhlizi ilə tranzit yüklərin daşınması ölkəmizə əlavə gəlir əldə etməyə imkan verəcək

İlkin hesablamalara görə, bu gəlirin ildə 2,5-3 milyard dollar olacağı gözlənilir

Müasir dünyada baş verən siyasi və hərbi münaqişələr həm də iqtisadi və ticarət marşrutlarında dominantlıq uğrunda gedir. Çox sadə bir səbəbdən - iqtisadiyyatın inkişafı xarici ticarətin həcmindən və sürətindən də aslındır.

O üzdən Qərbi və Şərqi blokları dünya ticarət marşrutlarına nəzarəti ələ almaq üstündə qarşıdurmanın bütün forması və məzmunlarından istifadə edirlər.

Bu gün dünya ticarətində önəmli rol oynayan Süveyş kanalında ticarət məhdud səviyyədə aparılır. İkinci ən böyük ticarət keçidi olan Fars körfəzi isə İranla bağlı mövcud gərginliklər üzündən hər an bağlana bilər. Digər tərəfdən, Rusiya-Ukrayna müharibəsi şimal qonşumuzun Avropaya gedən yolunu bağlayıb və bu səbəbdən RF Azov və Qara dəniz üzündən ticarətin təhlükəli olduğu üçün məhdudlaşdırmaq məcburiyyətində qalıb. Ona görə də Rusiya dünya bazarlarına çıxmaq üçün "Şimal-Cənub" nəqliyyat marşrutunun fəaliyyətini canlandırmaq istəyir. Qeyd etmək ki, bu marşrutun üç əsas qolu var. Bir qolu Xəzər dənizindən yükləri gəmi vasitəsilə İrana daşımaqdır.

Digər qolu Xəzər dənizinin Orta Asiya sahilı boyu cənub istiqamətə gedən yoldur. Üçüncüsü, əsas marşrut isə Azərbaycandan keçən qoldur. Rusiya bu marşrutla yüklərini cənub, şərq və qərb istiqamətlərinə göndərmək imkanı da qazana bilər.

Azərbaycan üzərindən keçən bu marşrutun fəaliyyətini artırmaq üçün Rusiya İranla Rəşt-Astara dəmir yolunun tikintisi barədə gələn ay müqavilə bağlamaq niyyətindədir. Hazırda Azərbaycan ərazisindəki dəmir yolunda sözügedən marşrutla bağlı yenidənqurma işləri həyata keçirilir. Astara yük terminalı da tezliklə hazır olacaq. Onu da vurğulayaq ki, Rusiya, Hindistan və İran arasındakı razılaşma bu marşrutun gələcəkdə dünya üçün böyük əhəmiyyətinin artmasına səbəb olacaq. Hindistan dünya iqtisadiyyatında həcminə görə beşincidir. Bu, böyük bazar və ciddi ixrac-idxal deməkdir. Belə bir mü-

hüm marşrutda açar ölkə olmaq ölkəmizə də böyük fayda gətirəcək.

İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin şöbə müdiri, iqtisad elmləri doktoru Aqil Əsədov deyir ki, Prezident İlham Əliyevin 11 fevral 2025-ci il tarixli fərmanı ilə "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Rusiya Federasiyası Hökuməti arasında "Şimal-Cənub" beynəlxalq nəqliyyat dəhlizi ilə tranzit yük daşımalarının inkişafı məqsədilə əməkdaşlıq haqqında Saziş" təsdiq edilmiş "Prezident tərəfindən "Azərbaycan Respublikasının ərazisindən keçən beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərinin tranzit potensialının artırılmasına və tranzit yükdaşımalarının təşviqinə dair 2024-2026-cı illər üçün Fəaliyyət Planı"nın imzalanması dəhlizlərə verdiyi önəmli bağlıdır". A.Əsədov onu da vurğulayıb ki, illər öncə "Neft sektorundan sonra nəqliyyat ölkə üçün ən mühüm sahədir və burada inkişaf perspektivləri çox gözəldir. Biz bütün imkanlarımızdan istifadə edərək nəqliyyat sektorunu daha sürətlə inkişaf etdirəcəyik", - deyən dövlət başçısının uzaqgörən siyasəti bu gün öz bəhrəsini verməkdədir. "Artıq Azərbaycan nəqliyyat-tranzit-logistika xidmətləri ilə növbəti region, eləcə də Avropa və dünya üçün əhəmiyyətli ölkəyə çevrilir. Sözsüz ki, burada "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizinin də payı var".

2000-ci ildə Sankt-Peterburqda Rusiya, İran və Hindistan arasında imzalanmış müqavilə ilə başlayan "Şimal-Cənub" nəqliyyat layihəsinin ölkəmiz 2005-ci ildən qoşulub. Hazırda Avropa və Asiyayı birləşdirən "Şimal-Cənub" beynəlxalq nəqliyyat dəhlizi ilə daşımaların artırılması, dəhliz boyunca infrastruktur təminatının təkmilləşdirilməsi, sərhəd-keçid prosedurlarının sadələşdirilməsi kimi məsələlər Azərbaycan və RF-nin prioritetlərinə daxildir. Bu isə iki ölkənin nəqliyyat-tranzit əlaqələrinin uzunmüddətli perspektivə malik

olduğunu göstərir. Layihənin uğurla reallaşması sayəsində 2022-ci ildəki yükdaşımaların həcmi 8 dəfə artıb. 2023-cü ildə dəhliz üzrə 9,3 milyon ton yük daşınıb və yük dövriyyəsi 2500 milyon ton/km təşkil edib.

Aqil Əsədovun sözlərinə görə, ölkəmizin qoşulduğu beynəlxalq nəqliyyat dəhlizləri üzrə ümumilikdə 2023-cü ildə 32,8 milyon ton yük daşınıb ki, onun da 28,3 faizi "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizinin payına düşüb. O cümlədən beynəlxalq nəqliyyat dəhlizləri üzrə yük dövriyyəsi 12873,6 milyon ton/km təşkil edib və bunun 19,4 faizi "Şimal-Cənub" layihəsinə aiddir. 2024-cü ildə isə "Şimal-Cənub" dəhlizi ilə Azərbaycan ərazisindən 814 min ton tranzit yük daşınıb. Bu isə əvvəlki illə müqayisədə 28 faiz çoxdur.

Layihə çərçivəsində Bakıdan Rusiya Federasiyası ilə sərhədə qədər yeni döndürəlaq magistral avtomobil yolunun, sərhəyən Samur çayı üzərində birgə körpünün istifadəyə verilməsi dəhlizin imkanlarını daha da genişləndirəcək. Azərbaycan ərazisində "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizinin həm dəmir yolu, həm də avtomobil magistralı üzərində işlər tam yekunlaşıb. Gələcəkdə dəhlizin ötürüclük qabiliyyətinin 15 milyon tona və növbəti mərhələlərdə daha çox həcmə çatdırılması nəzərdə tutulur.

A.Əsədov onu da bildirib ki, dövlət başçısının "Azərbaycan Respublikasının ərazisindən keçən beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərinin tranzit potensialının artırılmasına və tranzit yükdaşımalarının təşviqinə dair 2024-2026-cı illər üçün Fəaliyyət Planı"nda da "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizinin potensial imkanlarını artıracaq çoxsaylı tədbirlər nəzərdə tutulub. Sərhəd-keçid məntəqələrinin infrastruktur təminatının təkmilləşdirilməsi, rəqəmsallaşmanın tətbiqi, yeni buraxılış məntəqələrinin yaradılması, gömrük xidməti ilə dəmir yolu qurumları arasında koordinasiyalı fəaliyyətin təşkili və digər tədbirlər bu nəqliyyat dəhlizinin imkanlarını artırmasına kömək edəcək.

Şöbə müdiri deyib ki, Nazirlər Kabinetinin 2015-ci ilin 9 ayının sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunmuş iclasında dövlət başçısı İlham Əliyevin qeyd etdiyi "...Şimal-Cənub" dəhlizi bizə çox böyük iqtisadi mənfəət gətirəcək. Azərbaycanından keçən bu yol milyonlarla əlavə yükün bizim ərazimizdən daşınması deməkdir. Bu da həm siyasi, həm iqtisadi gəliirlər gətirəcək" fikirləri artıq reallığa çevrilməkdədir. "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Rusiya Federasiyası Hökuməti arasında "Şimal-Cənub" beynəlxalq nəqliyyat dəhlizi ilə tranzit yük daşımalarının

inkışafı məqsədilə əməkdaşlıq haqqında Saziş"tin təsdiq edilməsi isə dəhlizlə bağlı qarşıya qoyulmuş hədəflərə daha tez və səmərəli çatmağa şərait yaradacaq. Sazişin məqsədi nəqliyyat əlaqələrinin səmərəliliyini yüksəltmək və "Şimal-Cənub" dəhlizinin Qərbi marşrutunun (quru yol ilə daşımalar) potensialını artırmaq, eləcə də, dəmiryol nəqliyyatı ilə yüklərin daşınma həcmünün artmasını stimullaşdırmaq, həmçinin daşımaya həcmələrinin artım tempi ilə dəmiryol nəqliyyatı infrastrukturunun inkişafı arasında balansın təmin etməkdir.

"İlkin hesablamalara görə, ölkəmiz "Şimal-Cənub" dəhlizi ilə tranzit yüklərin daşınmasından ildə 2,5-3 milyard dollara yaxın vəsait əldə edəcək. Nəzərə alsaq ki, digər istiqamətlərdə - xüsusilə Trans-Xəzər Beynəlxalq nəqliyyat dəhlizi (Orta dəhliz) ilə daşımaların davamlı artırılması istiqamətində ardıcıl layihələr icra olunur. İndi öminlələklə demək olar ki, yaxın gələcəkdə beynəlxalq daşımalarından əldə olunan vəsait dövlət büdcəsinin əsas gəlir mənbələrinə dərinləşdiriləcək, neft sektorundan sonra nəqliyyatın ölkə üçün ən mühüm sahə olduğu konkret rəqəmlərlə də öz təsdiqini tapacaq", - deyər Aqil Əsədov vurğulayıb.

Rüstəm KAMAL,
"Azərbaycan"

İqtisadi sektorda orta aylıq nominal əməkhaqqı 1000 manatdan çoxdur

Yanvarın 1-i vəziyyətinə ölkə iqtisadiyyatında müddə çalışan işçilərin sayı ilkin məlumatlara əsasən, 1 milyon 778,5 min nəfər olmuşdur. Onlardan 882,8 min nəfəri iqtisadiyyatın dövlət, 895,7 min nəfəri isə qeyri-dövlət sektorlarında fəaliyyət göstərmişdir.

Müddə işləyənlərin 18,5 faizi ticarət; nəqliyyat vasitələrinin təmiri, 18,5 faizi təhsil, 13,5 faizi sənayə, 8,5 faizi əhəliyyə səhiyyə və sosial xidmətlərin göstərilməsi, 6,6 faizi tikinti, 6,3 faizi dövlət idarəetməsi və müdafiə; sosial təminat, 4,3 faizi nəqliyyat və anbar təsərrüfatı, 3,8 faizi peşə, elmi və texniki fəaliyyət, 2,7 faizi kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq, 2,2 faizi maliyyə və sığorta fəaliyyəti, 1,5 faizi isə iqtisadiyyatın digər sahələrində məşğul olmuşlar.

2024-cü ilin ilkin məlumatlarına əsasən, ölkə iqtisadiyyatında müddə çalışan işçilərin orta aylıq nominal əməkhaqqı əvvəlki ilə nisbətən 8,1 faiz artaraq 1009,2 manat təşkil etmişdir. İqtisadiyyatın mədəncixarma sənayesi, maliyyə və sığorta fəaliyyəti, peşə, elmi və texniki fəaliyyət, eləcə də informasiya və rabitə sahələrində orta aylıq nominal əməkhaqqı daha yüksək olmuşdur.

Qeyri-neft sənaye məhsullarının istehsalı 9,9 faiz artıb

Ötən ay ölkə üzrə 5,5 milyard manatlıq sənaye məhsulları istehsal edilmişdir. Neft-qaz sektorunda məhsul istehsalı 4,5 faiz azalmış, qeyri-neft-qaz sektorunda isə 9,9 faiz artmışdır.

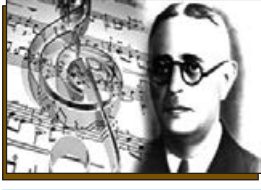
Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, sənaye məhsullarının 61,0 faizi mədəncixarma sektorunda, 31,9 faizi emal sektorunda, 6,3 faizi elektrik enerjisi, qaz və buxar istehsalı, bölüşdürülməsi və təchizatı sektorunda, 0,8 faizi isə su təchizatı, tullantıların təmizlənməsi və emalı sektorunda istehsal olunmuşdur.

Əsas kapitala yönəldilmiş investisiyaların 60,2 faizi daxili sərmayələrdir

2025-ci ilin yanvar ayında əsas kapitala 787,0 milyon manat məbləğində investisiya yönəldilmişdir.

Neft-qaz sektoruna yönəldilmiş investisiyaların həcmi 40,5, qeyri-neft-qaz sektoruna yönəldilmiş investisiyaların həcmi isə 54,8 faiz az olmuşdur. İstifadə olunmuş investisiyanın 504,8 milyon manatı və ya 64,1 faizi məhsul istehsal sahələrinə, 109,8 milyon manatı (14,0 faizi) xidmət sahələrinə, 172,4 milyon manatı (21,9 faizi) isə yaşayış evlərinin tikintisinə sərf olunmuşdur. Əsas kapitala yönəldilmiş investisiyaların 473,8 milyon manatı və ya 60,2 faizini daxili investisiyalar təşkil etmişdir. Əsas kapitala yönəldilmiş investisiyaların 566,0 milyon manatı və ya 71,9 faizi bilavasitə tikinti-quraşdırma işlərinin yerinə yetirilməsinə sərf olunmuşdur.

Mədəniyyət

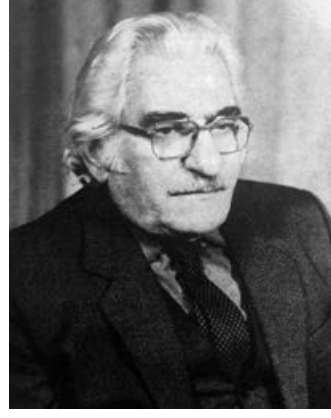

• İncəsənət xadimləri

Onun yaradıcılığı mübaligəli, dəbdəbəli, bəzədilmiş, süni görünümlə bəzədilmiş mövzulardan çox uzaqdır. Bu sənətkarın əsərlərində daha çox sadə möişət mövzuları, gündəlik həyatdan götürülmüş adi səhnələr, xalq möişəti, milli adət-ənənələr əsas yer tutur. Onlarda rəssamın özünəməxsus yaradıcılıq təxəyyülü və dəst-xəti əks olunub. Bu il Xalq rəssamı Ağa Cəfər oğlu Mehdiyevin 105 yaşı tamam olub.

Ağa Mehdiyev ölkəmizin ən gözəl guşələrindən biri olan İsmayılı rayonunun Lahuc qəsəbəsində anadan olub. Lahuc özünün təbii gözəllikləri, gözoxşayan mənzərəsi, insanların zəhmətsevərliyi və adət-ənənələrimizin xüsusi şövlə yaşadığı bölgələrindən biridir. Lahıcda məxsusi ustalılıq hazırlanmış sənətkarlıq nümunələri ölkə-

A.Mehdiyev Azərbaycan təsviri sənət tarixində özünün yaradıcılıq üslubunu yaratmış sənətkarlardandır. Rəssam kompozisiya quruluşunda əlavə detallardan imtina edir, əksər hallarda qəhrəmanlarını, əşya və predmetləri açıq təbiət fonunda təsvir edirdi. O, kolorit həllində daha çox təmiz rənglərlə üstünlük verir və təmiz rəng keçidlərinin kon-

baycan Milli İncəsənət Muzeyi ilə yanaşı, ölkəmizin digər muzey, qalereya və şəxsi kolleksiyalarında saxlanılır.

Sənətkarın süjetli tabloları yüksək bədii və estetik təsir gücünə malikdir. Rəssamın təsvir etdiyi hadisələrdə tama-

Azərbaycan ziyalıların ölüm rəşlərinə ithaf etmişdir. Möhürlənmiş qapının çərçivələrinə yöndəmsiz taxtaların çarpaz şəkildə mıxlanmış görüntüləri seyrçidə olduqca ağır hisslər yaradır. Bu repressiya mövzusunda işlənmiş ilk təsviri sənət nümunəsi hesab olunur.

Rəssam 1990-cı il Qanlı iyirmi yanvar faciəsinin dəhşətlərinə biganə qalmamış, "Qanlı gecə" adlı əsərində faciənin acılarını bədii biçimdə əbədiləşdirmişdir.

A.Mehdiyev eyni zamanda bir çox portret qalereyası yaratmışdır: "Qoca kişi başı" (1975), "Avtoportret" (1979), "Lahıc qız" (1980), "Qız surəti" (1980), "Xalq şairi Süleyman Rüstəmin portreti" (1980),

"Şər qarışanda" (1986), "Payız" (1989) və başqalarını qeyd etmək olar. Avropanın sənət mərkəzində yaşayıb yaratmış, postimpressionizm cərəyanının məşhur nümayəndəsi Pol Qoçen (1848-1903) və Fovizm cərəyanının banisi Anri Matis (1869-1954) yaradıcılarında bilərəkdən perspektiv və işıq-kölgə həllindən imtina edir, kolorit həllində daha çox təmiz rəng yaxılarından istifadə edirdilər. Təbii ki, bu rəssamların üslubunun formalaşmasında, onların yaradıcılığında Şərqi incəsənətinin güclü təsiri olmuşdur. Maraqlı budur ki, Azərbaycan təsviri sənətində formalaşmış bu ənənə sovetlər dönmədə unudulmağa çalışılmışdır. Buna baxmayaraq, A.Mehdiyev özünün yaradıcılığında bu istiqaməti həmişə ana xətt kimi götürmüşdür. Demək olar ki, rəssam ömrü boyu öz sənət prinsiplərinə sadiq qalaraq, təməlinin zövqünü oxşayan, forma, mənə və məzmun dolğunluğu ilə seçilən, güclü bədii-estetik təsir gücünə malik sənət əsərləri işləmişdir.

Rəssam həmçinin maraqlı natürlər nümunələri yaratmışdır. "Qəhvədanla natürlər" (1984), "Natürlər palitrası ilə" (1984), "Natürlər" (1985) və s.

A.Mehdiyev Türkiyəyə etdiyi yaradıcılıq ezamiyyəti onun üçün həm maraqlı, həm də yaddaşlı olmuşdur. Qardaş Türkiyə Cümhuriyyətinə yaradıcılıq səfərində o, görükləri, duyduqları və müşahidələri nəticəsində maraqlı tablolar yaratmışdır. Bu səfərdən sonra rəssamın Türkiyəyə həsr edilmiş əsərlərindən ibarət Bakıda fərdi sərgisi təşkil olunmuş və sənətə maraqlı və mütəxəssislər tərəfindən müsbət qiymətləndirilmişdir.

Lakin sonralar nədənsə rəssamın xarici ölkələrə yaradıcılıq ezamiyyəti müşahidə edilmişdir. Rəngkarın tarixi minilliklərlə ölçülən qədim İstanbul şəhərinə həsr etdiyi mənzərəli təməlinin qolunda xoş hisslər vardır. A.Mehdiyev "İstanbul duman içində" (1960), "Bosfor yağısında sonra" (1960), "Axsama doğru. İstanbul" (1961) və başqa əsərləri 1961-ci ildə "Türkiyədə" adlı fərdi sərgidə, daha sonra 1964-cü ildə təşkil olunmuş "Xarici ölkələr Azərbaycan rəssamlarının gözü ilə" adlı qrup sərgisində uğurla nümayiş olunmuşdur.

Sənətkarın həyat və yaradıcılığının haqqında albom-kitab (M.Litvin "Ağa Mehdiyev" Bakı, 1990) nəşr olunmuşdur. Xalq rəssamı Ağa Mehdiyevin özünəməxsus yaradıcılıq dəst-xəti və güclü müşahidə qabiliyyəti ilə yaratmış olduğu sənət nümunələri Azərbaycan təsviri sənət tarixində həmişə yaşayacaqdır.

ƏSƏD QULİYEV, Rəssamlar İttifaqının üzvi, sənətşünas

• Ədəbi simalarımız

Sovet hakimiyyətinin unudura bilmədiyi Əli bəy Hüseynzadə

İctimai xadim, filosof, həkim, pedaqoq, rəssam, jurnalist, tənqidçi, tərcüməçi... Bunların hamısından öncə isə böyük millətəvər, vətəni çox sevən türk övladı Əli bəy Hüseynzadə. Onun irəli sürdüyü "Türkləşmək, islamlaşmaq, avropalaşmaq" ideyası elə o zamanda başlayaraq türk vətənpərvərlərinin ideyasına çevrildi.

Əli bəy Hüseynzadə 1864-cü il fevralın 24-də Salyanda anadan olmuşdu. Atası Molla Hüseyn Hüseynzadə Tiflis Müsləman Məktəbinin müəllimi idi. O, cavan yaşında Tiflisdə vəfat etdi. Altı yaşlı Əli bəylə iki yaşlı qardaşı İsmayıl bəy anaları Xədicə xanımın ümidinə qaldılar. Ancaq çox keçmədi ki, Xədicə xanım da dünyasını dəyişdi. Ata-anadan məhrum olmuş iki kiçik uşağa ana babaları Axund Əhməd Salyani sahib çıxdı. Onlar babalarının himayəsində böyüyüb boya-başa çatdılar. Elə ilk müəllimləri də Qafqazın Şeyxülislamı olan babaları Axund Əhməd Salyanı oldu.

Əli bəy on bir yaşında babası onu Tiflis gimnaziyasına apardı. 1875-1885-ci illərdə həmin məktəbdə oxudu. Gimnaziyada təhsilini başa vurduqdan sonra, 1885-ci ildə Sankt-Peterburq Universitetinin Fizika-riyaziyyat fakültəsinə qəbul edildi. Dimitri Mendeleev, Yeqor Vaqner, Nikolay Menşutkin, Nikolay Beketov, Valentin Kuvovskiy kimi dövürün məşhur alimlərindən, böyük elm xadimlərindən dərslər aldı. Əli bəy universitetdə həm də Şərqi fakültəsində gərkəmli professorların mühazirələrinin dinləyicisi oldu.

Onun tələbəliyi çar Rusiyasında siyasi ab-havamın dəyişdiyi illərə təsadüf edirdi. Etrazlar, iğtişaşlar imperiyanın böyük şəhərlərini bür-

rüməkdə idi. Universitetin sonuncu kursunu başa vurduqda vaxtlarda Əli bəy də tələbə hərəkatına qoşuldu. İnkilabi hərəkatın təhlükəsini getdikcə daha aydın görən çarizm tələbələrə qarşı tədbirləri sərtləşdirməyə başladı. Bununla inkilabi hərəkatda qoşulan gənclərin başının üstünə təhlükə aldı.

Əli bəy Hüseynzadə 1926-cı ildə Bakıda Ümumittifaq Türkolajı qurultayda iştirak etmək üçün gəldi. O, moruz ədi ilə getirdiyi "Qəribin iki dastanında türk" əsərinin nəşrinə nail oldu.

Bu, Əli bəy vətənə son gəlişi oldu. Vətənin yenidən əsir edildiyini gördü. Əli bəy Hüseynzadə Türkiyəyə dönəndə qardaşı İsmayıl bəy dedi: "Mən daha sənə məktub yazma-yacağam. Biliyəm, bu, sizin üçün təhlükəlidir". O vaxtdan daha buradakı əzablarına məktub göndərmədi. Ancaq Əli bəy doğmalarını qorumaq cəhdi baş tutmadı...

Onun yeganə qardaşı, Salyanda yaşayan, orada uzun illər məktəb direktoru işləmiş İsmayıl Hüseynzadə iki dəfə həbs olundu, sürgünə göndərildi. Coza müddətində başa çatdıqdan sonra Bakıya qayıtdı. Onun övladları da sovet hakimiyyətinin repressiya siyasətinin ağır acılarını çəkirdilər.

Əli bəy Hüseynzadə 1940-cı il martın 17-də, 76 yaşında İstanbula dünyadan köçdü. Qaraca Əhməd məzarlığında dəfn olundu.

Onun adını, əməllərini, fəaliyyətini sovet hakimiyyəti yaddaşlardan silməyə çalışdı. Odur ki, uzun illər adı yad edilirdi, ya da tənqid hədəfinə çevrildi. Ancaq bütün cəhdlərə baxmayaraq, Əli bəy Hüseynzadəni gizli-gizli sevməklər, onun şəxsiyyətini böyüklüyünü yaxşı bilənlər var idi. Onlar Hüseynzadə ailəsinin sağ qalan nümayəndələrinə rəğbət göstərirdilər.

"Türkləşmək, islamlaşmaq, müasirləşmək" şüarı Əli bəy Hüseynzadənin bütün fəaliyyətinin məqsəti, əsası idi. Onun bu ölüm ideyası Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin və onun varisi olan müstəqil Azərbaycan Respublikasının dövlət bayrağındakı üç rəngdə - mavi, qırmızı, yaşıl rənglərdə öz əksini tapdı.

Zöhrə FƏRƏCOVA, "Azərbaycan"

Milli ruhlu rəssamın yaradıcılıq yolu

mizdə uzaqlarda da şöhrət qazanıb. Təbii ki, rəssamın ilahinin ecazkar gözəlliklər bəxş etdiyi belə guşədə böyüyüb boya-başa çatması, onun sənət seçiminə və sonradan sənət dünyasının formalaşmasına heç də əsir etməyib. A.Mehdiyev ali rəssamlıq təhsilini almamışdır. O, Ə.Əzimzadə adına Azərbaycan Dövlət Rəssamlıq Texnikumunu bitirdikdən sonra (1938) fəal yaradıcılıq ələminə qədəm basmışdır. Qeyd etmək lazımdır ki, xüsusi yaradıcılıq bacarığı tələb edən sənət növlərini hər hansı bir məktəbi bitirməklə əldə etmək olmaz. Sadəcə bu sənət adamının yaradıcılıq dünyasını təkmilləşdirmək üçün bir vasitə ola bilər.

A.Mehdiyev doğaz rəssamlığının bütün janrlarında xüsusi bədii yaradıcılıq təxəyyülü ilə əsl sənət inciləri yaratmışdır. Onun istər süjetli tabloları, istərsə də mənzərə və natürlər janrlarında yaratmış olduğu sənət əsərləri özünün bədii ifadə həlli, işlənilmə xüsusiyyətləri, forma-məzmun əhəngdarlığı və bədii təsir qüvvəsi ilə təməlini mütəxəssislərin nəzər-diqətinə colb edir.

trastlı vasitələrlə əsərlərində işıq-kölgə münasibətlərini yaradır. İstər mövzu seçiminə, istərsə də bədii texniki işlənilmə xüsusiyyətlərində rəssam ənənələrə söykənirdi. Onun bilərəkdən perspektiv və kolorit həllindən imtina, ələcdə də əyri, dalğalı xətlərlə işləmə xüsusiyyətləri təbii ki, qədim miniatur sənətimizdən qaynaqlanırdı.

Bəlkə də A.Mehdiyev milli motivli əsərlər işləməsi və işlənilmə texnikasında mövcud qaydalardan kənar, qədim miniatur üslubuna meylli onun sənətinin vaxtilə layiq olduğu mərtəbəyə uyğun dəyərləndirilməsinə və qiymətləndirilməsinə mane olmuşdur. Belə ki, A.Mehdiyev 1988-ci ildə ömrünün 68-ci ilində Əməkdar rəssam fəxri adı verilmişdir. 2003-cü ildə Ulu Öndər Heydər Əliyevin sərəncamı ilə rəssamın yaradıcılığı yüksək qiymətləndirilmiş və o, müstəqil respublikamızın Xalq rəssamı fəxri adına layiq görülmüşdür. Rəssamın 1961, 1970, 1981 və 1988-ci illərdə Bakı şəhərində əsərlərindən ibarət fərdi sərgiləri təşkil olunmuşdur. A.Mehdiyev əsərləri Azor-

şaçı seyrçi deyil, sanki iştirakçı qismində çıxış edir. Onun süjetli tablolarına "Toy" (1973), "İntizar" (1975), "Xalq bayramı" (1976), "Günəşli gün" (1976), "Xalq bayramı" (1977), "Eyvanda" (1977), "Yaylaqda" (1977), "Analıq" (1977), "Gülüş" (1979), "Xalçaçı" (1979), "Lahıc qadınları" (1979), "Tikişçi" (1982), "Nar yığını" (1984), "37-ci il" (1987), "Səhər" (1987), "Bahar" (1987), "Təndir başında" (1988), "Qaçaq Nəbi və Həcar" (1988), "Şərqi" (1989), "Ailə" (1989), "Bazar günü" (1990), "Qanlı gecə" (1990) və başqalarını qeyd etmək olar. Sadalanan əsərlərin hər birinin ayrı-ayrılıqda bədii təhlilə ehtiyac duyulur. Rəssam ana məhəbbətini, qadın əməyini, qadınların gündəlik ailə-məişət qayğılarını, xalçaçıların, pöhləvanların, kəndirbazların, heyvandarların iş şəraitlərini, yaradıcı, zərif peşə sahiblərinin iş prosesinin müxtəlif məqamlarında, bütün incəlikləri ilə yüksək yaradıcı zövqlə və xüsusi ustalılıqla romantik biçimli lövhələrdə əbədiləşdirmişdir.

A.Mehdiyev "37-ci il" adlı əsərini repressiyaya uğrayan

"Çobanın portreti" (1982), "İki ay" (1984), "Kamaça çalan" (1984), "Qoca qadın" (1984), "Dağlı qadın" (1985) və s. Rəssam təsvir etdiyi qəhrəmanların surətlərini ümumiləşdirmiş şəkildə, bir növ rəmzi xarakterli yaratmışdır. Bunu rəssam bilərəkdən edirdi. Yalnız rəssamın avtoportretində realistik işlənilmə üslubunu sezmək mümkündür. O, özünün anatomik üz çizgilərini incəliklə təsvir etmişdir.

A.Mehdiyev təbiətin ecazkar gözəlliklərini mənzərələrdə təsvir etməkdən yorulmamışdır. İlahi gözəlliklər, Abşeronun, İsmayyllının, Lahıcın və Azərbaycanın digər bölgələrinin səfəli təbiəti, əzəmətli dağları, mənzərəli meşələri, çayları rəssamın fırçası ilə əbədiləşdirilərək kətanə köçürülmüşdür. Mənzərə əsərlərində rəssamın "Qayıqlar" (1966), "Bürkü" (1977), "Qızmar gün" (1977), "Qayıq" (1978), "Keçid" (1978), "Abşeron" (1979), "Dağlar" (1979), "Dağlarda" (1980), "Günorta. Lahıc" (1982), "Köhnə həyət" (1982), "Uca dağlarda" (1985), "Kiçik həyət" (1985), "Yağısında sonra" (1985), "Sakitlik" (1985),

"Milli-mənəvi dəyərlərimiz Qərbi Azərbaycan qaynaqlarında" adlı elmi-praktiki seminar keçiriləcək

Mədəniyyət Nazirliyinin Mədəniyyət üzrə Elmi-Metodik və İxtisasartırma Mərkəzinin (MEMİM) təşkilatlığı, Qərbi Azərbaycan İcməsi və Beynəlxalq Muğam Mərkəzinin dəstəyi ilə fevralın 19-da "Milli-mənəvi dəyərlərimiz Qərbi Azərbaycan qaynaqlarında" mövzusunda elmi-praktiki seminar keçiriləcək.

MEMİM-dən AZƏTAC-a bildirilib ki, elmi seminar mövzu ətrafında mütəxəssislərin çıxışı və musiqi proqramı nəzərdə tutulub.

Beynəlxalq Muğam Mərkəzində təşkil edilən nəzərdə tutulan tədbirin əsas məqsədi Qərbi Azərbaycanda folklor yaradıcılığı, musiqi və ifaçılıq sənəti, mətbəximiz və bu kimi milli dəyərləri özündə əks etdirən mövzuların işıqlandırılması və gənc nəsəyə ötürülməsidir.

Gənclər Kitabxanasında İntiqam Mehdizadənin 80 illiyi münasibətilə silsilə materiallar hazırlanıb

Respublika Gənclər Kitabxanasında yazıçı-jurnalist İntiqam Mehdizadənin 80 illiyi münasibətilə həyat və yaradıcılığına həsr edilmiş virtual kitab sərgisi və vəsait hazırlanıb.

Kitabxanadan bildirilib ki, rəsmi saytda yerləşdirilən <https://ryl.az/funds/dayceest> linkində İntiqam Mehdizadənin özünəməxsus yaradıcılıq keyfiyyətləri təsvir edilən, "El istəklisi, Vətən istəklisi İntiqam Mehdizadə" adlı məqalənin tam mətni verilib.

Həmçinin yazıçının müxtəlif qəzet və jurnallarda çap edilən "Vahidimiz Əzizimiz", "Rənglər, yaxud yaddaşlardan silinməyən Səməd Mənsur hikmətləri", "Xo-

calı gözışmələri", "Səs yadigarı", "Fəlsəfə və biz - Bu gün dünəndən başlayır" kimi 30-a yaxın məqaləsinin bibliografik təsviri, qısa annotasiyası və elektron keçid yer alıb.

